

НЕВЕНКА БОЈОВИЋ

**ЗУБУНИ И ЋУРДИЈЕ
ИЗ ЗБИРКЕ НАРОДНОГ МУЗЕЈА У ЧАЧКУ**

НЕВЕНКА БОЈОВИЋ
УУ 32000 Чачак
Народни музеј

UDK 391.2 (497.11)

У етнолошком одељењу Народног музеја у Чачку у збирци женске народне ношње налазе се девет зубуна (три дечја и шест женски) и три ћурдије. Пет зубуна је добро очувано, четири су са великим оштећењима веза, а делимично и сукна. Међу добро очуваним посебно се истиче зубун кнегиње Љубице Обреновић (инв. бр: 675).

Ћурдије и зубуни су набављани од 1953 до 1980. године при рекогносцирању терена и откупом у самом Музеју. Потичу из околине Чачка, Ивањице и из Драгачева. Последњи су у Музеј приспели досељавањем српског становништва са Сјеничко-нештерске висоравни у Чачак у периоду од 1970 до 1973. године.

Територију Моравичког округа у XIX и првим деценијама XX века, поред осталог, карактерише и велико богатство и разноврсност женске народне ношње, а као њен најлепши хаљетак издваја се зубун.

Зубун је реч арапског порекла. Означава горњи хаљетак од сукна, без рукава, или са кратким рукавима; постоје мушки и женски.¹

Зубун је био и остао један од најлепших и најдекоративнијих делова женске народне ношње XIX века. Ношен је у току зиме прско „аљине”, у лето преко кошуље и јелека. Израђиван је од белог сукна, без рукава, отворен спреда целом дужином, украшен везом. Његов крој и лепоту описивали су многи хроничари, путописци и истраживачи народне ношње. Вук Караџић је у свом „Рјечнику” о зубуну забележио да је „од белог домаћег сукна, без рукава, дугачак готово до земље” и да су га „носили и жене и људи”.² Пирх је зубун описивао као главни део женске одеће, претежно беле боје и веома искићен плавим вуненим гајтанима.³ О зубуну су писали још и М.Ђ.Милићевић, Вл. Карић, али његов најсликовитији опис даје поп Вићентије Поповић из Жежевице крај Чачка у својим мемоарским „Белешкама о мојој фамилији и мом животу”: „Зубун од белог сукна без рукава до колена, спреда изшаран са црвеном чојом и сав и спреда и по леђима извезен вуницом – жицом, ма негде и свилом и окићен вуненим кићанкама, везом од шљокица и поред кићанки виси по једна парица сребрна мала па и већа”.⁴ Нажалост, ни један овако богато украшен зубун у селима чачанског краја није сачуван.

Женски зубуни ношени па подручју Моравичког округа (чији се примерци чувају у Народном музеју у Чачку) припадају групи старовлашких зубуна. Кројени су из три дела: „скутова”, леђног дела и клинова уметнутих са стране, на саставу „скутова” и леђног дела. Ове зубуне карактерише релефни вез на целој површини леђа – „полећинс” изведени пунивезом „уцјело” од црне вуне. Орнаменти, изведени пунивезом, најчешће су у облику правоугаоних поља, постављени наизменично у водоравном и вертикалном низу. Осим пунивезом, „полећина” је ојачавана бодом покрстице плавом вуницом или нашивањем сукна или плиша.

Ивицама, око изреза и шавова, зубуни су оперважени црним вуненим гајтанима у два и више редова – „катова”. „Скутови” и леђа најчешће су декорисани пунивезом од сребрне и златне жице и напизаним разнобојним перлицама, пришивеним у виду стилизованих биљних и геометријских мотива, допуњени шљокицама. Осим везом, зубуни су украшавани и апликацијама-напизцима од разнобојне чоје.

Зубуна је било дужих или краћих, што је зависило када и како су ношени. До појаве сукања коришћени су дужи зубуни, јер су у зимском периоду тело штитили од хладноће. Краћи зубуни, пошени преко кошуље и сукње, показали су се практичнијим и у потпуности су у селима Моравичког округа потиснули дугачке зубуне.

Зубуне једноставно навезепе и ношене свакодневно углавном су кројиле, шиле и украшавале саме жене и девојке вичне у том послу, а оне за свечаније прилике – сеоске и градске абације или терзије.

Поред зубуна, као саставни део женске свакодневне народне ношње Моравичког округа, пошена је ћурдија. Истог је кроја као и зубун, али од црног сукна, оперважена црвеним вуненим гајтаном – „сирадом”, домаће израде. Свечаније ћурдије, зване „кићене”, украшавале су нашивцима од разнобојне чоје и вуле и везом од сребрне и златне жице. Најчешћи мотиви, којима су украшаване, комбинација су биљних и геометријских, уз то – допуњени вуненим кићанкама.

Ћурдије су, као и зубуни, облачене преко кошуље и јелека, а у зиму преко „аљине”. Носиле су их удате и старије жене као саставни део свакодневне народне ношње.

У збирци Народног музеја у Чачку чувају се две ћурдије, опточене вуненим гајтаном без украса и једна свечанија – „кићена”.

Пред крај XIX века ћурдија и зубуна је све мање било у ношњама Моравичког округа. Данас се више и не памте. Стога је овај прилог покушај да се оживи сећање на најлепше хаљетке наше женске народне ношње.

ЦИТОМЕНЕ

1. А. Шкаљић, „Турцизми у српскохрватском језику”, Сарајево, 1989, под 3.
2. В. Караџић, Српски рјечник. 9. В. „Зубун”.
3. О. Д. Ширх, „Путовање по Србији у 1829”, СКА, Београд, 1899, 129.
4. В. Поповић, „Белешке о мојој фамилији и мом животу” (приредио за штампу М. Јаковљевић), Изворник 2, Чачак, 1985, 20.

ЛИТЕРАТУРА

1. М. Ђ. Милићевић, „Кнежевина Србије”, Београд, 1876. – опис ношње по окрузима.
2. Вл. Карић, „Србија”, Београд, 1887, 129.
3. Р. Ускоковић, „Народна ношња по старовлашким селима око Ивањице”, ГЕМ I, Београд, 1926, 95.
4. Милка Јовановић, „Народна ношња у Србији у XIX веку”, Београд, 1979, 74-77.
5. Јасна Бјеладиновић, „Народна ношња у титовоужичком, пожешком и косјерићком крају”, ГЕМ 48, Београд, 1984, 156; „Народна ношња у Сјеничко-пештерској висоравни”, ГЕМ 45, Београд, 1981, 106.

КАТАЛОГ

1. ЗУБУН женски

Рошци; Чачак, почетак XIX века.

Чоја, пилип, сребрна и златна жица, златни ширит, шљокице, вунени гајтан, вушица; терзијски рад.

Део женске горње одеће од беле чоје. Састављен је из „скутова“, леђног дела и два клинаста уметка са стране, на саставу „скутова“ и леђног дела. Горњи део леђа – „полсћина“ у потпуности је прекривен, ојачан везом изведеним техником покрстице од плаве вунице, оперважен црним вуненим гајтаном и златном ширит траком. Такође је део „скутова“ испод пазуха ојачан плавом вуницом бодом пунивеза, а допуњен навезеним геометризваним цветним мотивима од розе, жуте и зелене вунице. Ивицама и око изреза, као пасул, пришивена је чојица тиркизно зелене боје, преко које је нашивени црни вунени гајтан и златна ширит трака. Доња ивица зубуна је галасаста, украшена мрким памучним плишом, сребрним и црним вуненим гајтаном. Дуж средине „клинова“ пришивеним шљокицама и плавом вуницом изведен је рељефни шав. „Скутови“ и леђа зубуна украшени су пунивезом од златне жице у виду геометризваних биљних мотива (грана), опточених шљокицама. Украси су различитог облика и величине и неправилно су распоређени по површини зубуна.

Димензије: дужина „скутова“: 74 цм, ширина „скутова“: 22/18 цм, дужина клина: 43 цм, ширина клина: 16 цм.

Инв. бр: Е 675.

Зубун је припадао кнегињи Љубици Обреновић.*

2. ЗУБУН, женски

Горња Горевница, Чачак; прва половина XIX века.

Сукно беле боје, црна вуна, вунени гајтан, разнобојне перле, шљокице; абацијско-терзијски рад.

Део женске горње одеће од белог сукна. Састављен је из „скутова“, леђног дела и два клинаста уметка са стране, која спајају „скутове“ са леђима. Горњи део леђа – „полсћина“ „уцјело“ – у потпуности је прекривен пунивезом од црне и мрке вуне. Пунивез је такође изведен на делу „скутова“ испод пазуха и око изреза за руке и врат. Ивицама зубуна и око изреза пришивен је црни вунени гајтан, а дуж средине клинова шљокицама и црвеним, плавим, жутим и белим перлицама изведен је рељефни шав. Цела површина „скутова“ и леђа извезена је нанизаним перлицама беле, жуте, црвене и плаве боје у виду цветних лозица и грана и крстастих мотива, допуњених шљокицама пришиваним перлицама.

Димензије: дужина „скутова“: 78 цм, ширина „скутова“: 25/21 цм, дужина клинова: 43 цм, ширина клинова: 15 цм.

Инв. бр: Е 192/75.

3. ЗУБУН, женски

Ивањица, крај XIX века.

Сукно, памучни плиш, гајтан, перлице, шљокице, вуница; абацијско-терзијски рад.

Део женске горње одеће од белог сукна. Састављен је из „скутова“ леђног дела и по два клинаста уметка са стране која спајају „скутове“ са леђима. Горњи део леђа –

* По казивању дародавца, зубун је припадао кнегињи Љубици из времена када је она била у манастиру Никољу (време између два устанка), а свакодневно навраћала у кућу Ковачевића у Рошцима, с њима се спријатељила и, у знак захвалности за доброту којом су је обасипали, поклонила је свој зубун и фес са пушћулом породици Ковачевић, а ови на успомену на кнегињу промене презиме Ковачевић у Љубичић, како се и данас презивају.

„полеђина” у целости је прскривен нашивеним црним плишом уз чије ивице техником покрстице од зелене, црвене и розе вунице је извезена „вођица” и три цвета у средини. Ивицама зубуна око изреза и преко шавова који спајају клинове са „скутовима” и леђним делом пришивен је црни вушени гајтан у два реда. Доња ивица зубуна паспулирана је плавом чојом и тамно зеленим плишом који је украшен везом од белих нанизаних перлица и шљокица у виду цветне лозице. Исти украс је текао и ивицама „скутова”. Сада се само виде трагови нашивања. Доњи део леђа и „скутови” зубуна украшени су рељефним везом од белих нанизаних перлица у виду симетрично распоређених грана оивичене шљокицама пришивене жутим перлицама.

Димензије: дужина „скутова”: 73 цм, ширина „скутова” 25/22 цм, клин: 13 цм, клин: 35/12 цм.

Инв. бр: Е 193/75

4. ЗУБУН, женски Непознато порекло Средина XIX века.

Сукно, сребрна и златна жица, сребрни гајтан, шљокице, вунени гајтан, бућма, вуна, вуница; абаџијско-терзијски рад.

Део женске горње одеће од белог сукна. Састављен је из „скутова”, леђног дела и клинастих уметка са стране на саставу „скутова” и леђног дела. Горњи део леђа – „полеђина” у потпуности је прекривена – ојачана везом изведеним техником покрстице од мрко-црне вуне у основи и разнобојне вунице у виду цветне лозице; око је оперважна црним вуненим гајтаном и бодом пунивеза. Ивицама зубуна и око изреза као паспул пришивена је сивоплава чојица. Доња ивица зубуна је таласаста. Украшена је нашивеним црним вуненим гајтаном у четири и сребрним гајтаном у два реда и редом црне бућмс. „Скутови” и леђа су украшени пунивезом од златне и сребрне жице у виду стилизованих геометријских мотива (цик-цак и форми неправилног облика), допуњених шљокицама.

Димензије: дужина „скутова”: 78 цм, ширина „скутова”: 25 цм, дужина леђа: 77 цм, ширина леђа: 18/22 цм, дужина клина: 48 цм, ширина клина: 15 цм.

Инв. бр: Е 189/75.

5. ЗУБУН, женски Непознато порекло, средина XIX века.

Сукно, вуна, вунени гајтан, сребрна жица, шљокице; абаџијско-терзијски рад.

Део женске горње одеће од белог сукна. Састављен је из „скутова”, леђног дела и два клинаста уметка са стране, који спајају „скутове” са леђима. Горњи део леђа – „полеђина” и део „скутова” испод изреза за руке у целости су прекривени пунивезом од тамномрке вуне. Орнаменти изведени пунивезом су у облику правоугаоних поља постављени наизменично у водоравном и вертикалном низу. Пунивез је, такође, изведен и на предњем делу око изреза за руке и око врата. Ивицама зубуна пришивен је паспул од плаве чоје, а преко њега црни вушени гајтан у два и четири реда – „ката”. Са унутрашње стране, уз гајтан, бодом шљоканка пришивене су шљокице. „Скутови” и леђни део зубуна украшени су сребрном жицом, бодом пунивеза у виду кружно савијених грана, опточених шљокицама.

Димензије: дужина „скутова”: 74 цм, ширина „скутова”: 25 цм, дужина леђа: 74 цм, ширина леђа: 16/22 цм, дужина клина: 47 цм, ширина клина: 15 цм.

Инв. бр: Е 191/75.

6. ЗУБУН, дечји Божегићи, Сјеница, друга половина XIX века.

Сукно, чоја, вуна, вунени гајтан, сребрна жица, вуница; абаџијско-терзијски рад.

Део женске (дечје) горње одеће од белог сукна. Састављен је из „скутова”, леђног дела и по два клинаста уметка са стране. Горњи део леђа – „полеђина” у

потпуности – „уцјело” је прекривен пунивезом од мрке вуне. Пунивез је, такође, изведен и на клишовима испод пазуха. Ивицама зубуна, око изреза и шавова који спајају клинове са „скутовима” и леђима, пришивен је црни вунени гајтан у један и више редова. Уз доњу ивицу зубуна и делом „скутова” пришивена је црна чојица у виду шире траке и опшивена црним гајтаном. Доњи део леђа, „скутови” и клинови украшени су рељефним везом рађеним равним бодом од сребрне жице у виду цик-цак и других геометријских форми. Средином клинова формиран је шав, кога красе по три навезна геометријска мотива од првене и зелене вунице.

Димензије: дужина „скутова”: 64 цм, ширина „скутова”: 21/18 цм, клин I: д: 29, цм, клин II ш: 16 цм;

Инв. бр: Е 978/90.

7. ЗУБУН, дечји

Непознато порекло.

Друга половина XIX века.

Сукно бело и црно, вунени гајтан, црни плиш, вуница, беле перлице, шљокице; абаџијско-терзијски рад.

Део женске (дечје) горње одеће од белог сукна. Састављен је из „скутова”, леђног дела и по два клина са стране на саставу „скутова” и леђног дела. Горњи део леђа – „полеђина” и горњи клинови су од црног сукна. Ивицама зубуна, око изреза и шавовима који спајају леђа са „скутовима” пришивен је црни вунени гајтан у два и три реда – „ката”. Испод гајтана ивицама зубуна је паспуд од тевет чоје. Средином клинова је формиран шав, кога краси вез крупне покрстице од зелене и првене вунице. Уз доњу ивицу зубуна и делимично „скутова” пришивена је црна плишана трака, украшена рељефним везом изведеним наизаним белним перлицама и шљокицама. Вез је у виду цик-цак и крстастог мотива.

Димензије: дужина „скутова”: 60 цм, ширина „скутова”: 18 цм, дужина леђа: 61 цм, ширина леђа: 19/11 цм, дужина клина: 27,5 цм, ширина клина: 12 цм, клин: 14/11,5 цм.

Инв. бр: Е 194/75.

8. ЗУБУН – „АЉЕТАК”, дечји

Горачићи, Лучани, крај XIX века.

Сукно, плиш, вуна, беле перле, шљокице; абаџијско-терзијски рад. Део женске (дечје) горње одеће од белог сукна. Састављен је из „скутова”, леђног дела и клинова, који се спуштају са рамена. Ивицама је пришивена трака од тевет плиша. Изрези око руке и задњег дела врата опшивени су белом вуном. Цео зубунић је украшен везом од наизаних стаклених перлица и шљокица у виду тролиста и гранчица са по три цвета. На „скутовима” вез није сачуван. Збунић – „аљетак” је прекројен од женског зубуна.

Димензије: дужина „скутова”: 40 цм, ширина „скутова”: 20 цм, дужина леђа: 38 цм, ширина леђа: 17/13 цм, дужина клинова: 38 цм, ширина клинова: 13 цм.

Инв. бр: Е 187/75.

9. ЗУБУН, женски

Непознато порекло.

Средина XIX века.

Сукно, мрка, зелена и плава вуна, златна жица; абаџијско-терзијски рад.

Део женске горње одеће од белог сукна. Састављен је из „скутова”, леђног дела и клинова, који спајају „скутове” са леђним делом. Горњи део леђа – „полеђина” ојачан је везом од мрке вуне у техници косог бода и по два реда од зелене и плаве вуне у техници чуваца. Техником равног бода од мрке вуне урађено је ојачање око изреза за руке и око врата. Ивице зубуна су оперважене црним вуненим гајтаном у један и два реда – „ката”. Леђни део зубуна и „скутови” декорисани су рељефним везом од златне

жице, изведеним техником равнoг бoдa. Мoтoви су у виду гeoмeтpизoвaнe гpацe, a ивицама тeчe цик-цaк мoтoв. Нeдoстaју пилoкицe кoјe су уoквирaвaлe вeз. Зубун је нa бoкoвимa у дoњeм дeлу рaсeлeн. Вeз и сукнo дoстa су oштeћeни.

Димeнзијe: дужинa „скутoвa“: 72 цм, ширинa „скутoвa“: 22 цм, дужинa лeђa: 74 цм, ширинa лeђa: 17,5/12 цм, дужинa клинa: 48 цм, ширинa клинa: 15 цм.

Инв. бр: Е 188/75.

10. ЋУРДИЈА – „КИЋЕНА“, жeнскa
Кoвиљe, Ивaњицa, другa пoлoвинa XIX вeкa.

Црнo сукнo, црвeнa, плавa, тиркизнo зeлeнa, бeлa чoјa, црвeни и бeли вунeни гaјтaн, златнa жицa, жутa пoзaмaнтeријскa тpакa; aбaцијски рaд.

Дeо жeнскe гoрњe oдeћe oд црнoг сукнa. Сaстaвљeнa је из „скутoвa“, лeђнoг дeлa и пo двa клинa сa стpaнe, кoји сe спуштaју испoд пaзухa. У дoњeм дeлу клинoви су дубoкo рaсeчeни. Ивицaмa и oкo изрeзa је пaспул oд црвeнe чoјe, пpeкo кoјe је нaшивeн црвeни вунeни гaјтaн – „сирaдa“ у тpи и чeтиpи рeдa – „кaтa“. Уз гaјтaнe су пришивeнe двe жутe пoзaмaнтeријскe тpакe, ужa у виду oсмицa и ширa цик-цaк. Нa пpснoм дeлу „скутoвa“ пришивeнa је црвeнa чoјa у виду тpакe и укрaпeнa нaвeсeним црним и бeлим вунeним трoлисним мoтoвимa. Ивицaмa је пришивeнa црнa чoјa сa цик-цaк изрeзимa. Испoд пpорeзa зa рукe, пo клинoвимa пришивeни су жутa пoзaмaнтeријскa тpакa, црвeни вунeни гaјтaн и гeoмeтpијски мoтoв aплицирaн oд црвeнe, плавe, тиркизнoзeлeнe и бeлe чoјe. Дуж ивицa ћурдијe, тeчe гeoмeтpијски мoтoв тaкoђe aплицирaн oд вишeбoјнe чoјe и oпeрвaжeн бoрдo и бeлим вунeним лaнчићeм. Oвaј мoтoв је дoпуњeн нaшивeним бeлим чoјaним цвeтићимa. Из дoњих углoвa „скутoвa“ oд бeлe, црвeнe, плавe и тиркизнoзeлeнe чoјe рaзвијa сe стилизoвaн билњни и гeoмeтpијски мoтoв, дoпуњeн бeлим и жутим вунeним лaнчићeм. Дoњи дeо лeђa испуњeн је aпликaцијaмa oд вишeбoјнe чoјe у виду цвeтoвa, гpанчицa и цик-цaк мoтoвa, дoпуњeних пришивeним жутим и бeлим вунeним лaнчићeм, кaо и лaнчићeм у виду гpанчицa oд срeбрнe жицe. Нa вeћeм дeлу ћурдијe aпликaцијe су oштeћeнe. Oву ћурдију „кићeну“ жeнe су нoсилe у свeчaнијим-пpазничним дaшимa.

Димeнзијe: дужинa „скутoвa“: 89 цм, ширинa „скутoвa“: 34 цм, дужинa лeђa: 93 цм, ширинa лeђa: 31/25 цм, дужинa клинa: 59 цм, ширинa клинa: 25 цм, клинчић: 13/10 цм.

Инв. бр: Е 195/75.

11. ЋУРДИЈА, жeнскa
Чипaљe, Сјeницa, 1940. гoдинe.

Црнo сукнo, црвeни вунeни гaјтaн – „сирaдa“, зeлeнa чoјa; рaд Рaјкa Гoбeљићa, aбaцијe из Чипaљa.

Дeо жeнскe гoрњe oдeћe oд црнoг сукнa. Сaстaвљeнa је из „скутoвa“, лeђнoг дeлa и пo двa клинa, кoји сe спуштaју испoд пaзухa. У дoњeм дeлу клинoви су пo срeдини дубoкo рaсeчeни. Ивицaмa ћурдијe је пaспул oд зeлeнe чoјe, пpeкo кoјe је пришивeн црвeни вунeни гaјтaн дoмaћe изрaдe зв. „сирaдa“ у пeт рeдoвa. Oкo изрeзa зa вpат гaјтaнa су у шeст рeдa – „кaтa“, a oкo изрeзa зa рукe у чeтиpи рeдa. Дуж сaстaвних шaвoвa гoрњeг клинa (клинчићa) гaјтaн је пришивeн у тpи рeдa.

Димeнзијe: дужинa „скутoвa“: 85 цм, ширинa „скутoвa“: 23/35 цм, дужинa лeђa: 92 цм, ширинa лeђa: 34/25 цм, дужинa клинa: 53,5 цм, ширинa клинa: 27 цм, дужинa малoг клинa-клинчићa: 17/14 цм.

Инв. бр: Е 165/75.

12. ЋУРДИЈА, жeнскa
Вaпa, Сјeницa, пoчeтaк XX вeкa.

Црнo сукнo, црвeни вунeни гaјтaн – „сирaдa“; рaд сeoскoг aбaцијe. Дeо жeнскe гoрњe oдeћe oд црнoг сукнa. Сaстaвљeнa је из „скутoвa“, лeђнoг дeлa и пo двa клинa,

који се спуштају испод пазуха. У доњем делу клинови су по средини дубоко расечени. Ивицама ћурдије и око изреза су пришивени црвени вунени – „сирада“ гајтани у четири реда – „ката“, и шест реда око врата. Није украшавана, иако је, по предању, пошсна као невестински хаљетак.

Због дугог пошења сукно и гајтани су избледели.

Димензије: дужина „скутова“: 87 цм, ширина „скутова“: 24/37 цм, дужина леђа: 94 цм, ширина леђа: 32/24 цм, доњи клин, дужина: 54 цм, доњи клин, ширина: 29 цм, горњи клин – „клишић“: 17/14 цм.

Инв. бр: Е 24/74.

ZOUBOUNS ET TCHOURDIAS DANS LA COLLECTION ETHNOGRAPHIQUE DU MUSÉE NATIONAL DE TCHATCHAK

Le zouboun a été et est resté une des parties les plus belles et les plus décoratives du costume national féminin du XIXe siècle. Il était porté en hiver, par-dessus „la robe“ et, en été, par-dessus la chemise et une sorte de gilet. Il était fait en drap blanc, sans manches, ouvert devant dans toute sa longueur et orné de broderie.

Les zoubouns de femme, portés sur le territoire du district de Moravitzé (dont les exemplaires sont conservés au Musée de Tchatchak) appartiennent au groupe de ceux de la région de Stari Vlah. Ils sont coupés en trois parties: la caractéristique, c'est la broderie en relief couvrant toute la surface du dos et exécutée avec le fil de laine noir. Les parties de devant sont ornées, à leur tour, de broderie en relief, le dessin représentant des formes géométriques ou celles des végétaux; la broderie d'or et d'argent est agrémentée de petites perles de différentes couleurs et de paillettes.

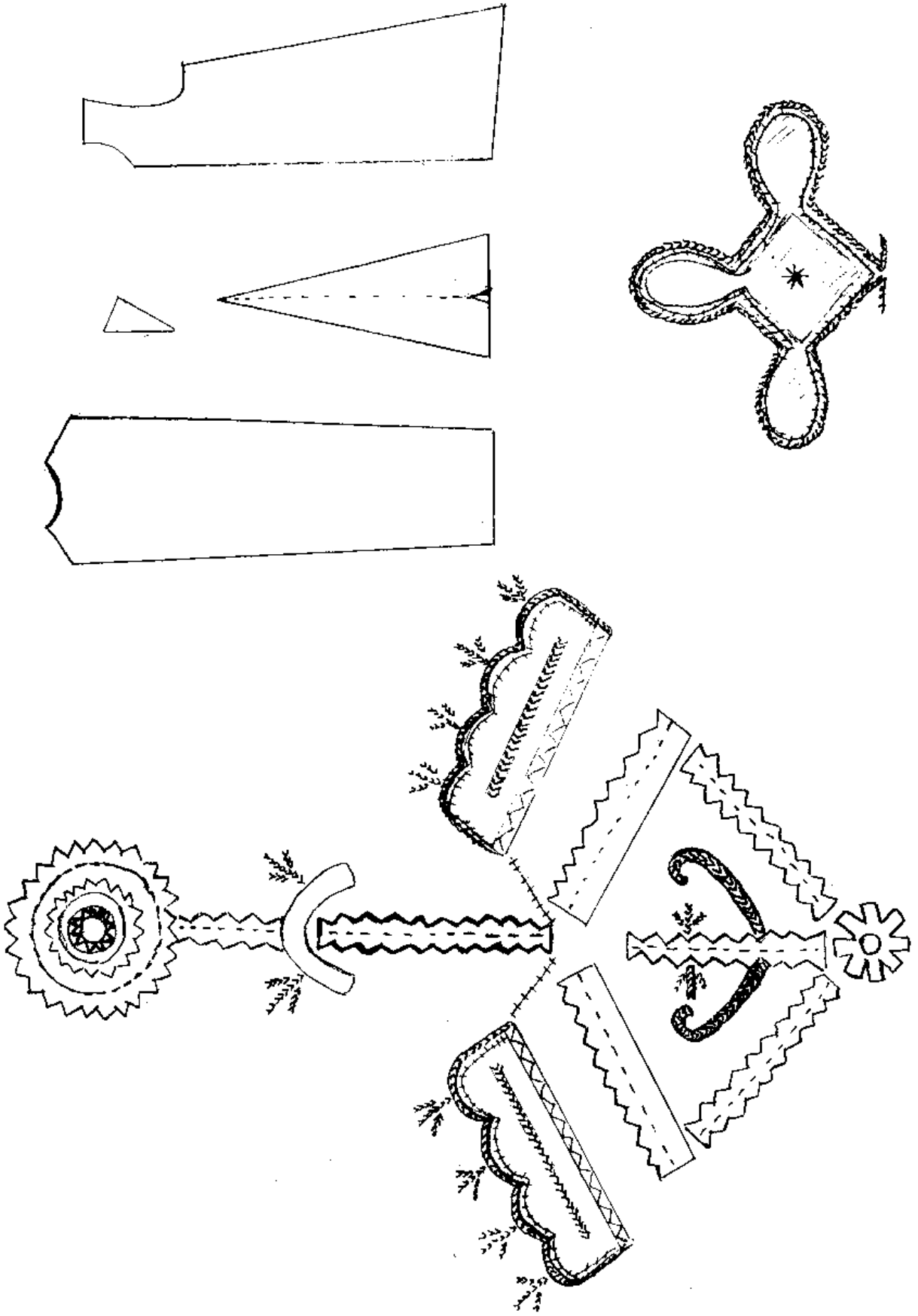
Les tchourdias sont coupées de la même manière, mais elles sont en drap noir, bordées d'un ourlet de cordon en laine rouge, fait à la main. Les tchourdias d'apparat qu'on appelait „fastueuses“ étaient ornées d'appliques de différentes couleurs, de fil d'or et d'argent, de paillettes, de pompons de laine.

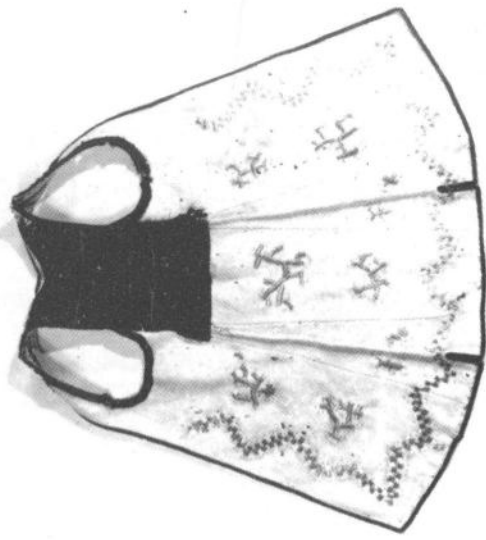
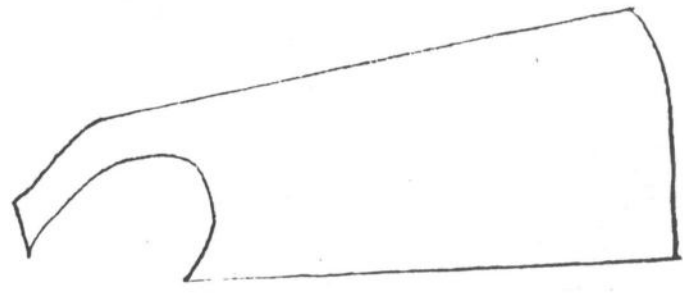
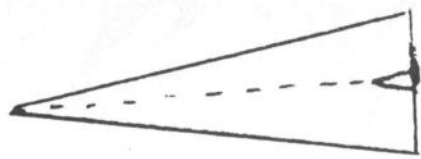
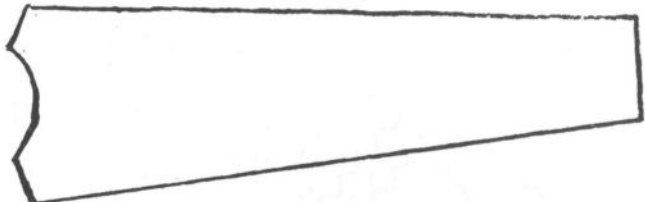
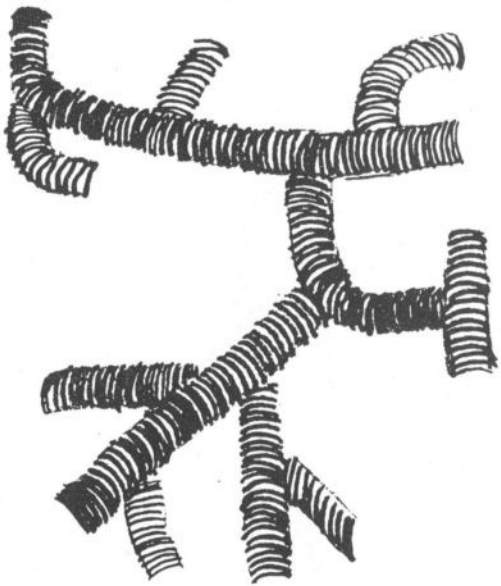
Vers la fin du XIXe siècle le costume de femme dans le district de Moravitzé comprenait de plus en plus rarement des zoubouns et des tchourdias en tant que pièces de vêtement. Actuellement on ne s'en souvient même plus. Nous avons essayé ici de les arracher à l'oubli.

Dans la division ethnologique du Musée National de Tchatchak, la collection de costumes de femme comprend neuf zoubouns et trois tchourdias, dont surtout le zouboun de la princesse Lioubitza Obrénovitch (cat. N° 1, N^o d'inv. 675).

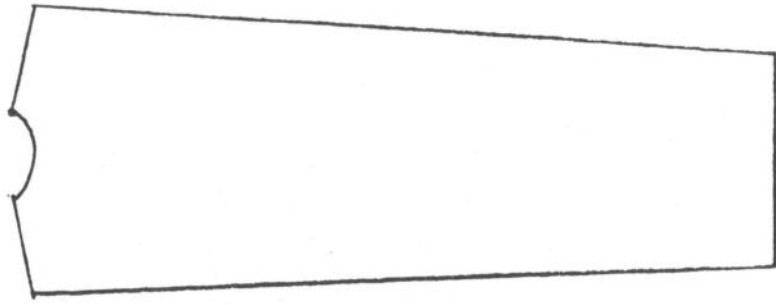
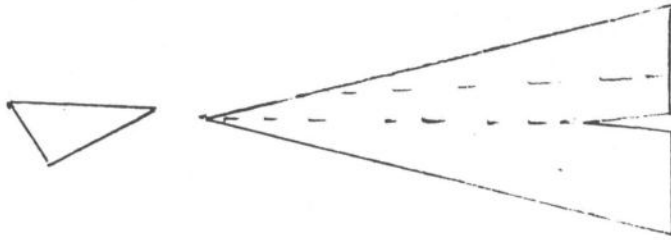
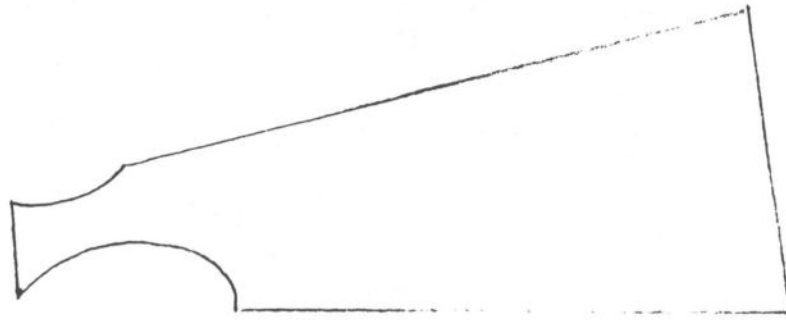
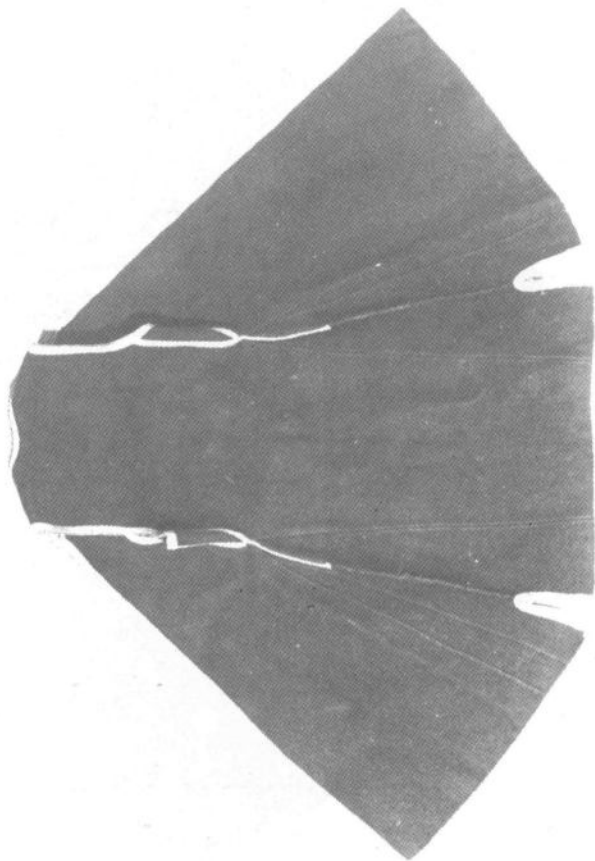
Le Musée acquit les zoubouns et les tchourdias entre 1953 et 1980, à l'occasion de la reconnaissance du terrain, mais aussi en les achetant à ceux qui venaient les proposer eux-mêmes au Musée. Ils proviennent des environs de Tchatchak et d'Ivagnitza, ainsi que de la région de Dragatchévo; les derniers acquis par le Musée furent ceux qu'apporta à Tchatchak la population serbe du plateau de Siénitza et du Pechter entre les années 1970 et 1973.

Nevenka Bojović

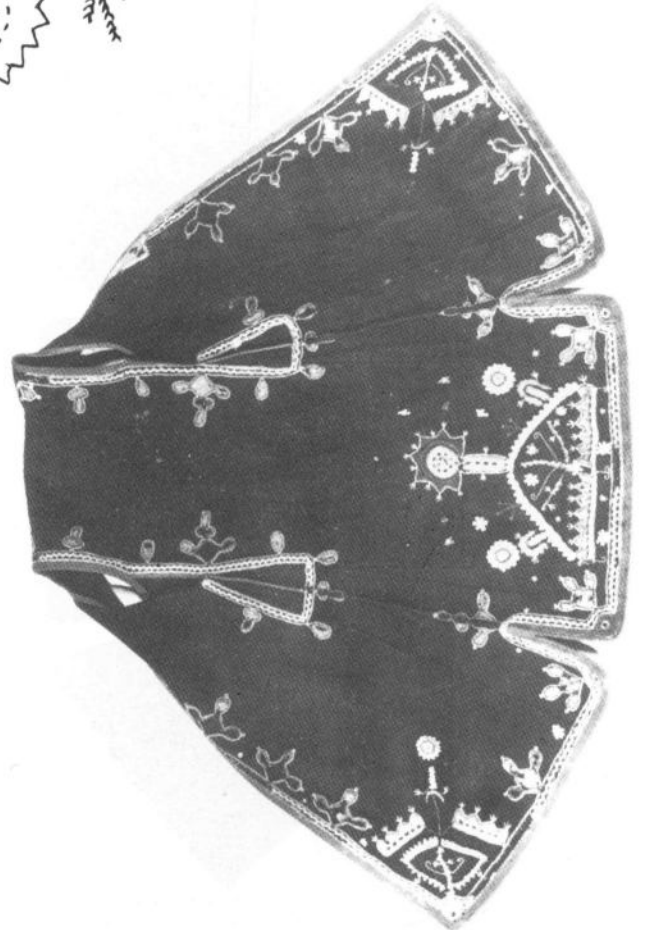
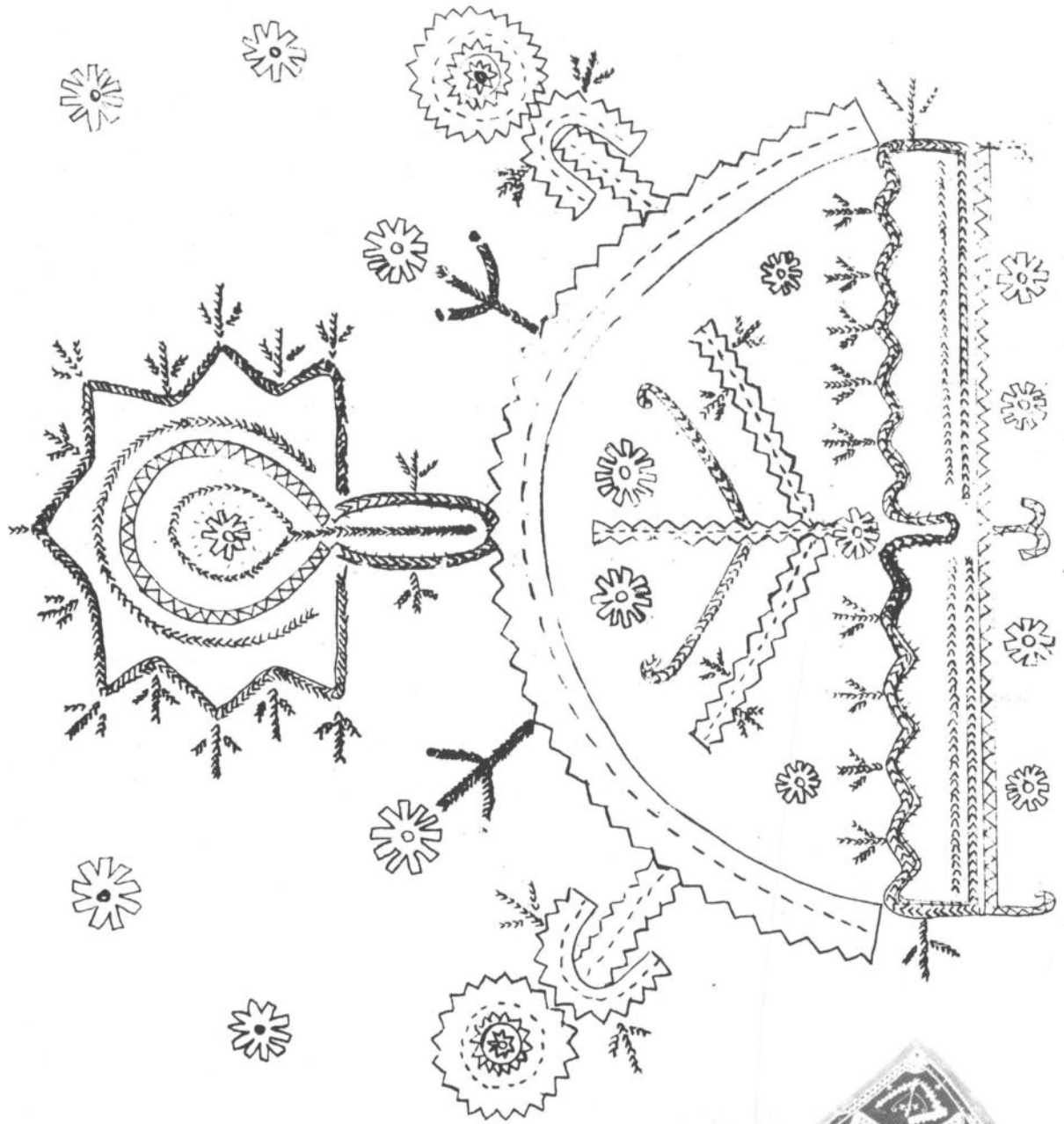

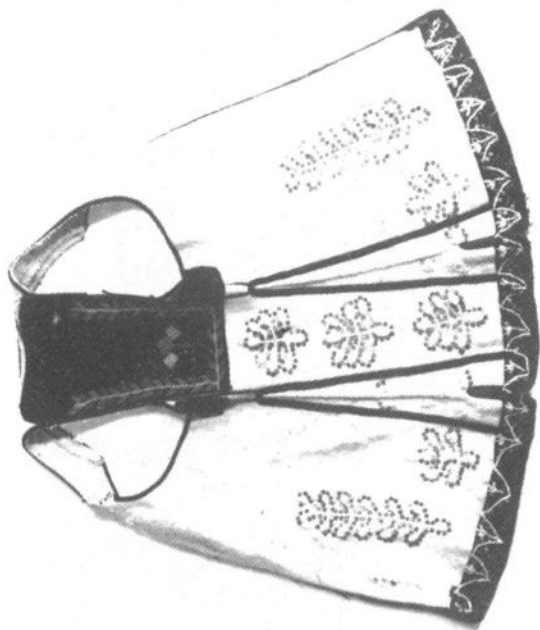
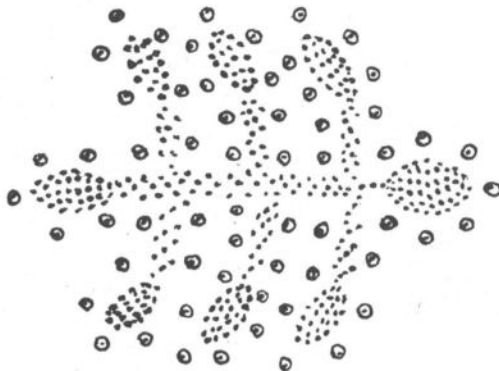
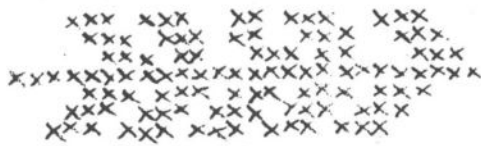

Женски зубун, кат: 9, инв. бр: Е 188/75.

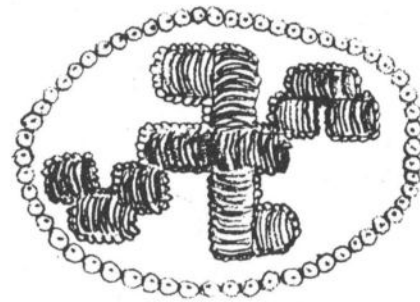
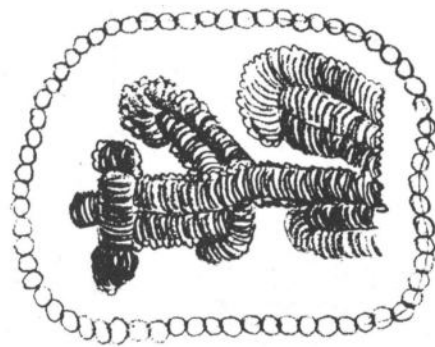
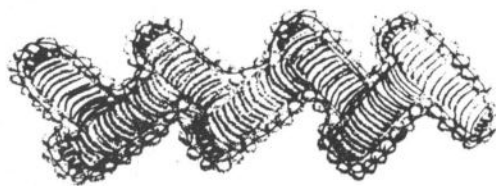
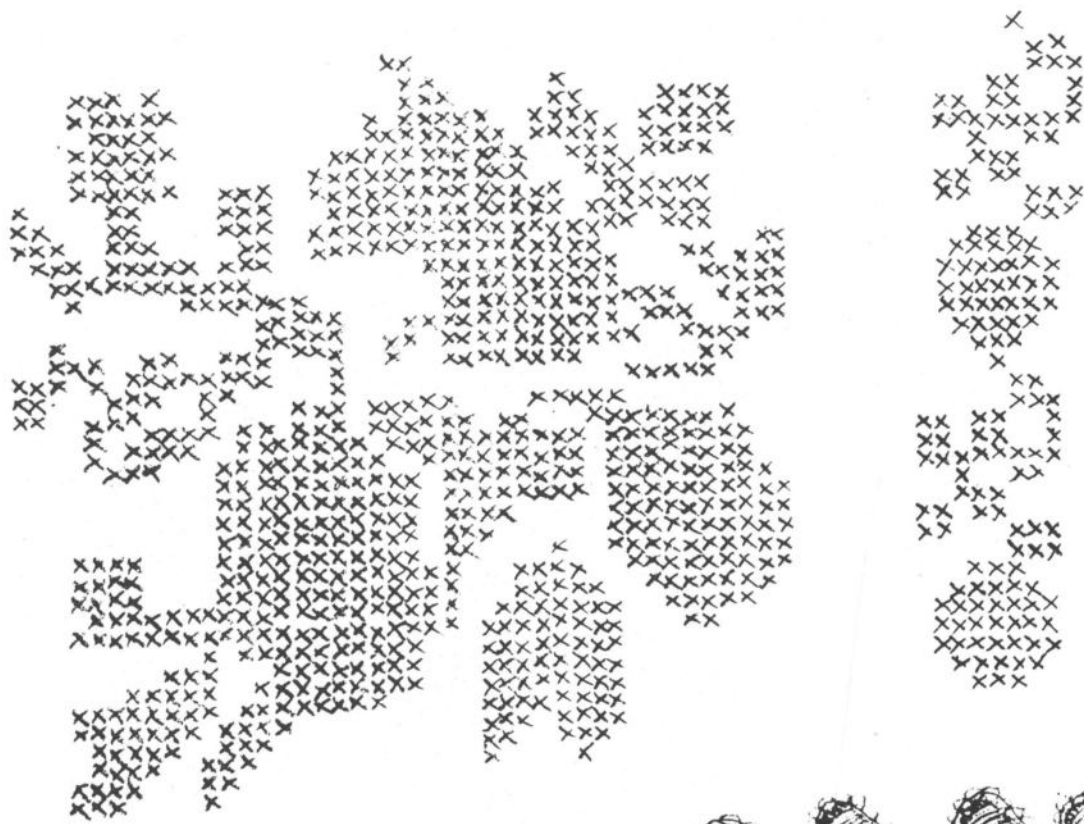
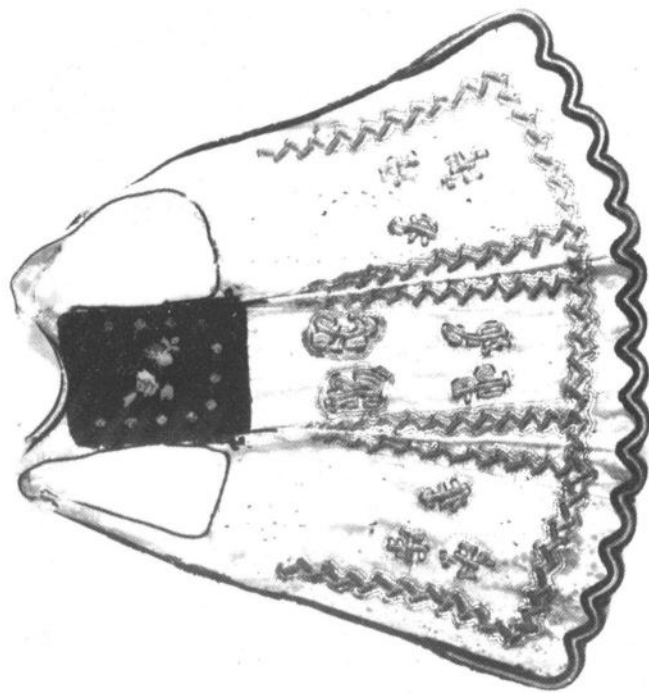

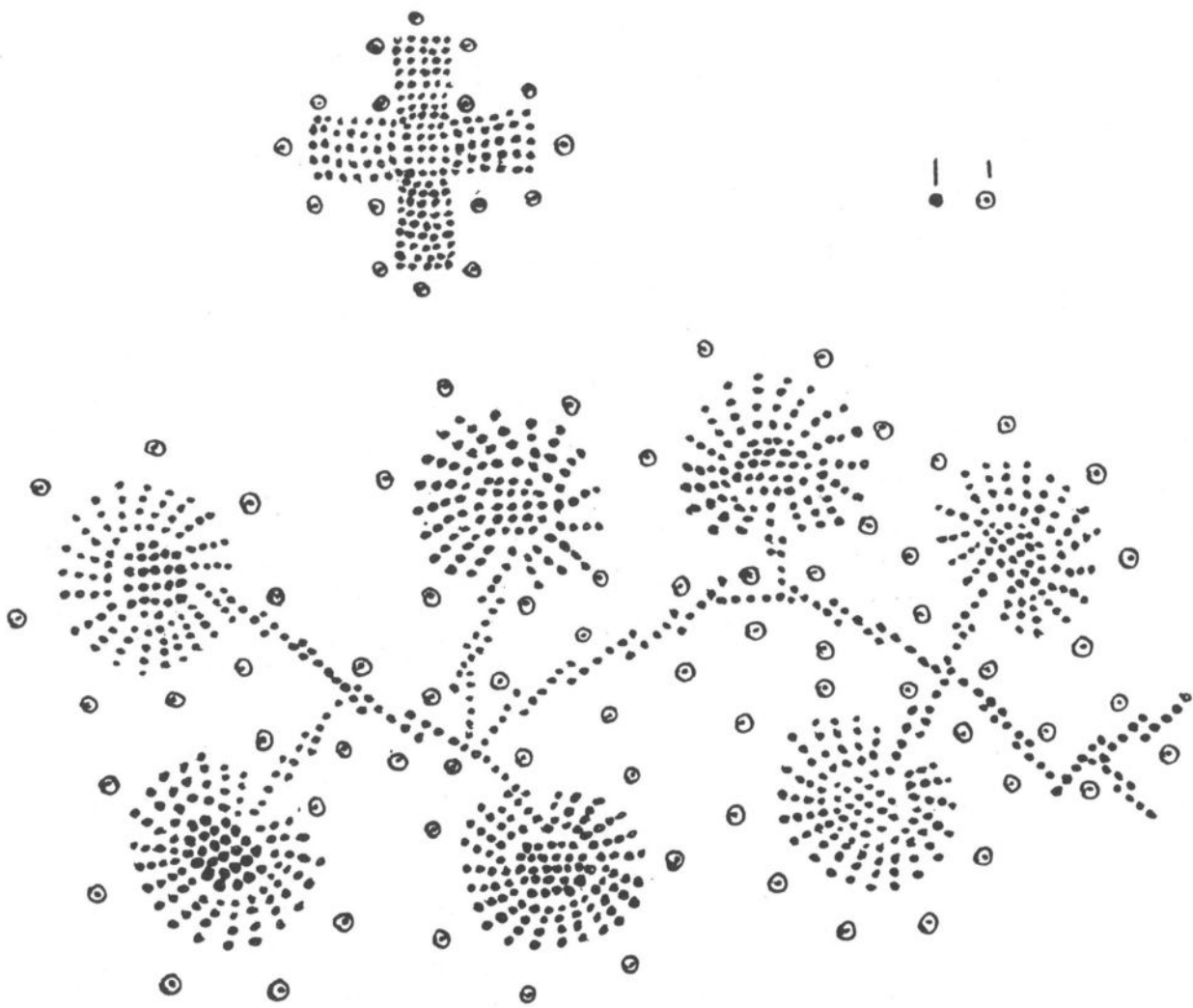
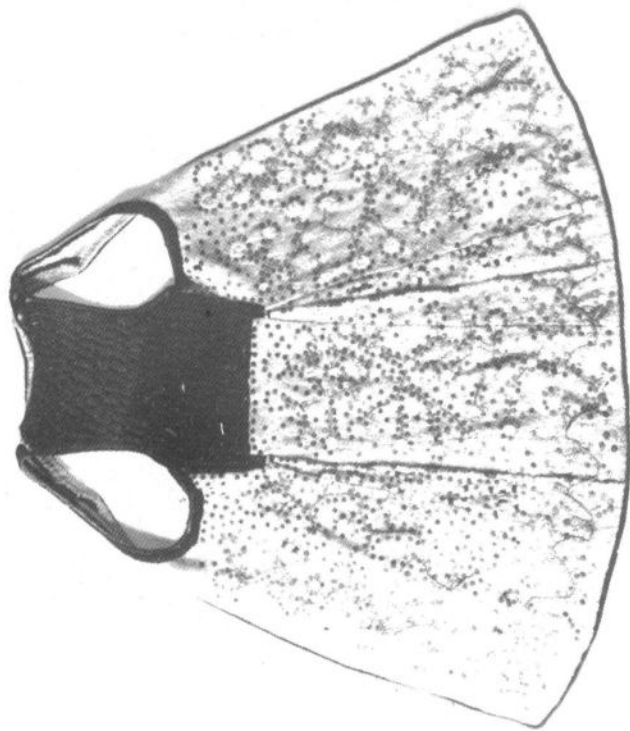
Женска ђурдија, кат: 11, инв. бр: Е 165/75.

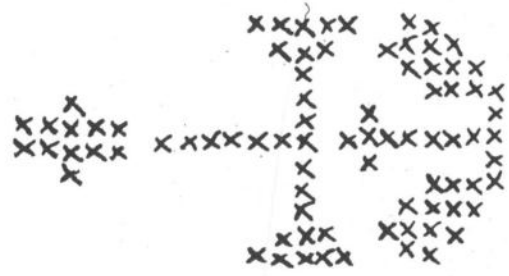
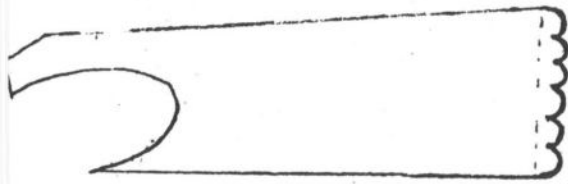
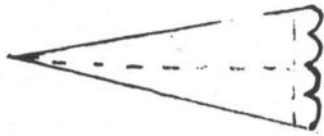
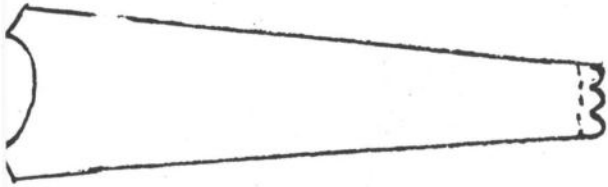
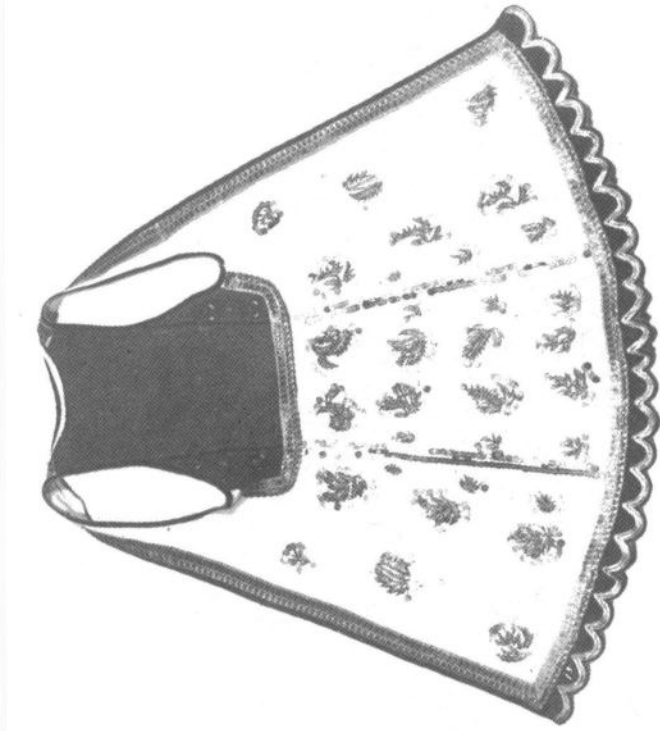

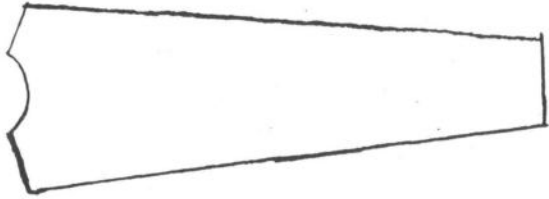
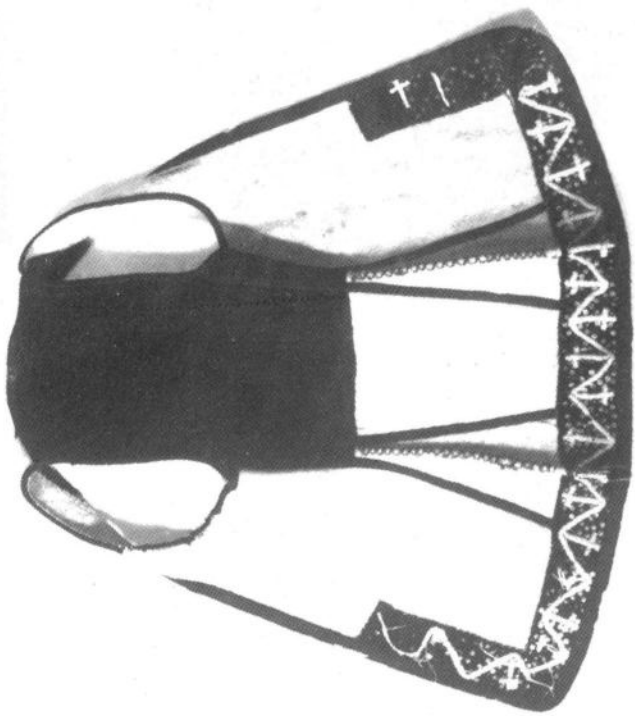
Женски зубун, кат. 3, инв. бр. Е 193/75.

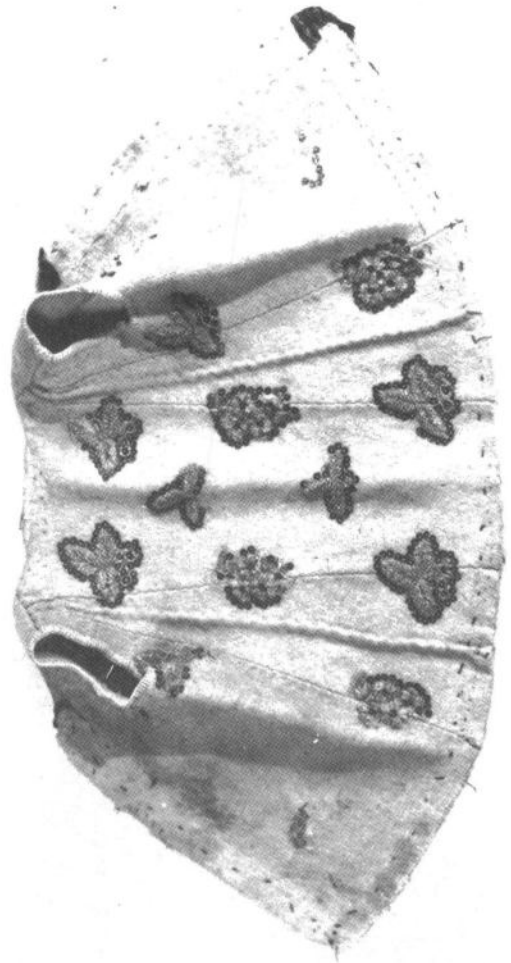
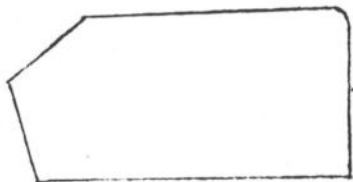
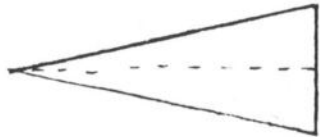
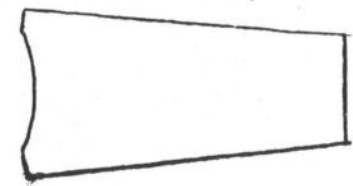
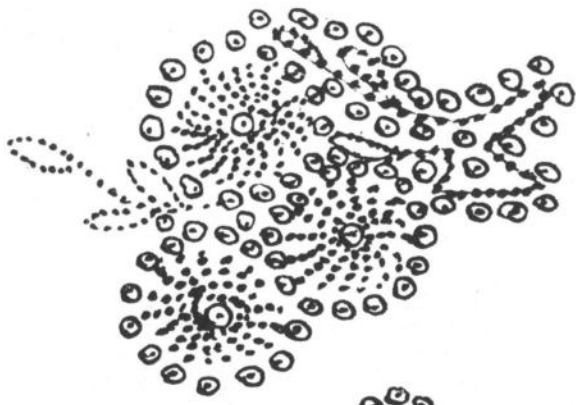

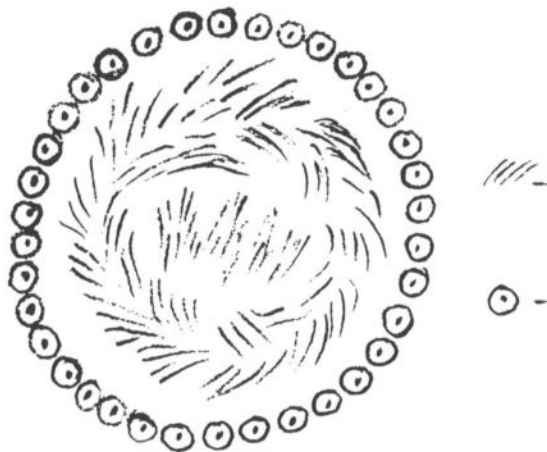
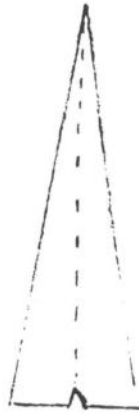
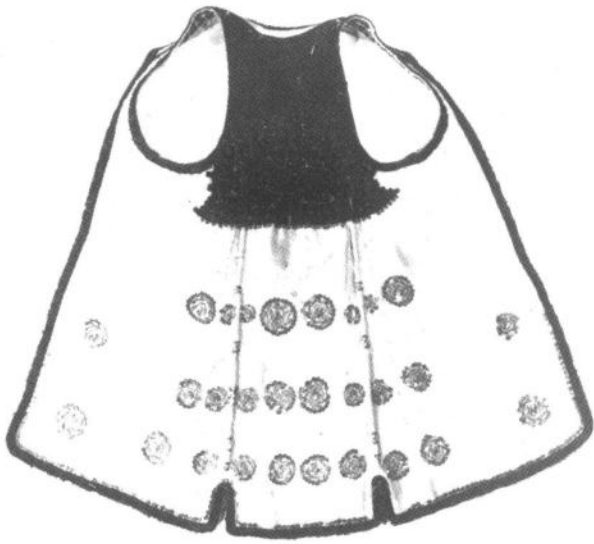
Женски збун, кат: 2, инв. бр: Е 192/75.

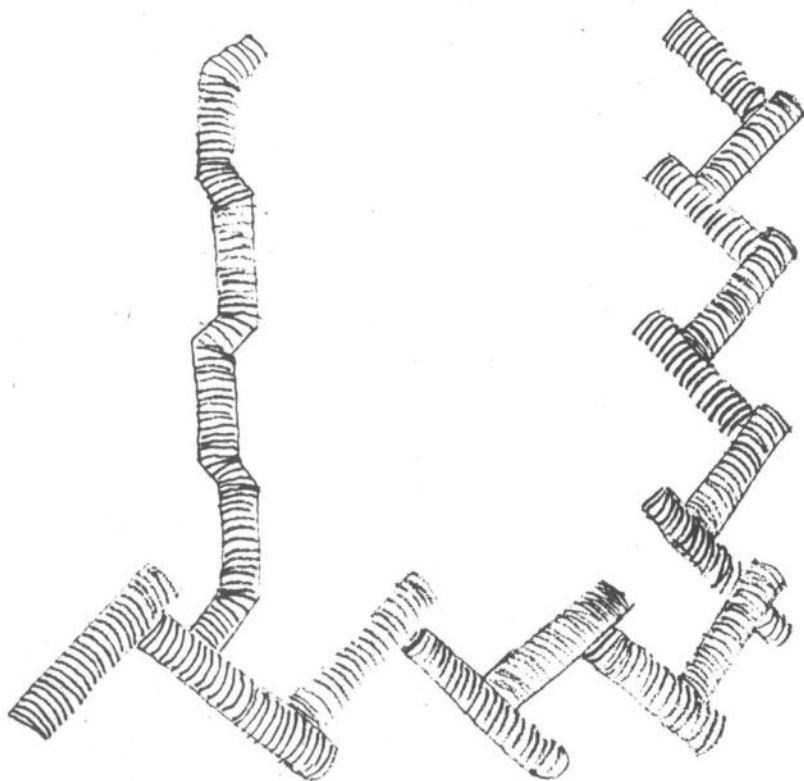
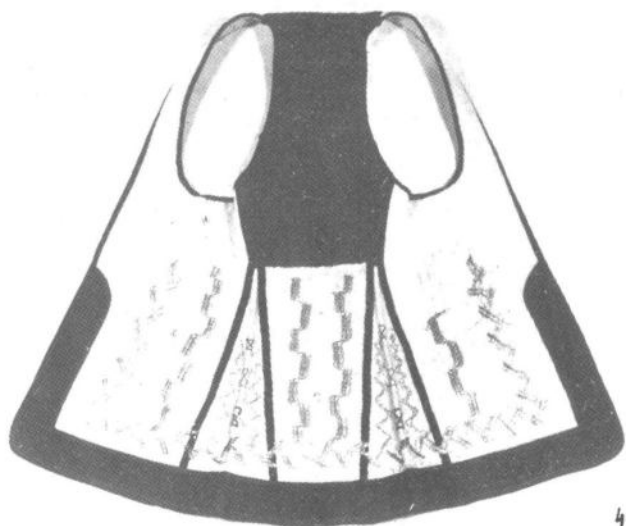

Женски дечији зубун, кат: 7, инв. бр: Е 194/75.

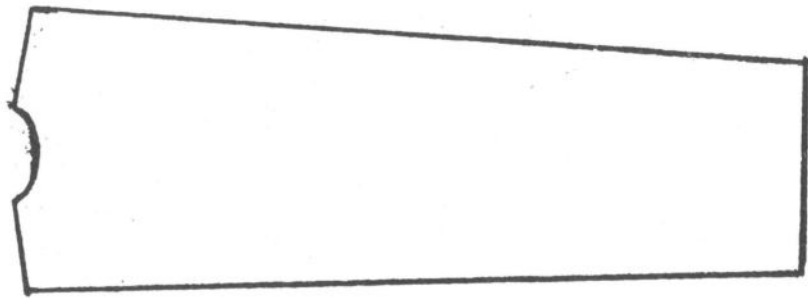
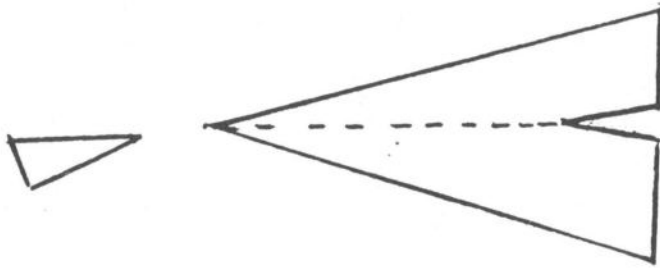
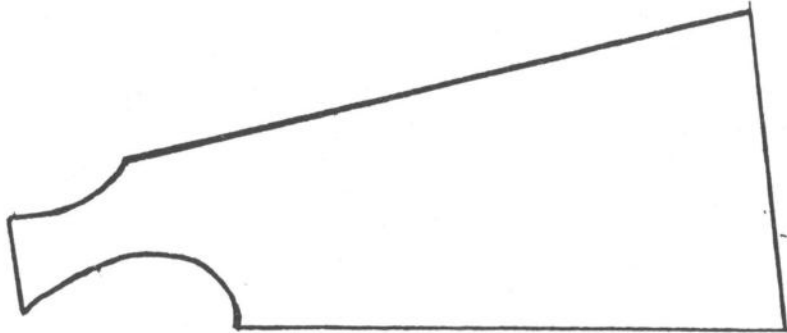
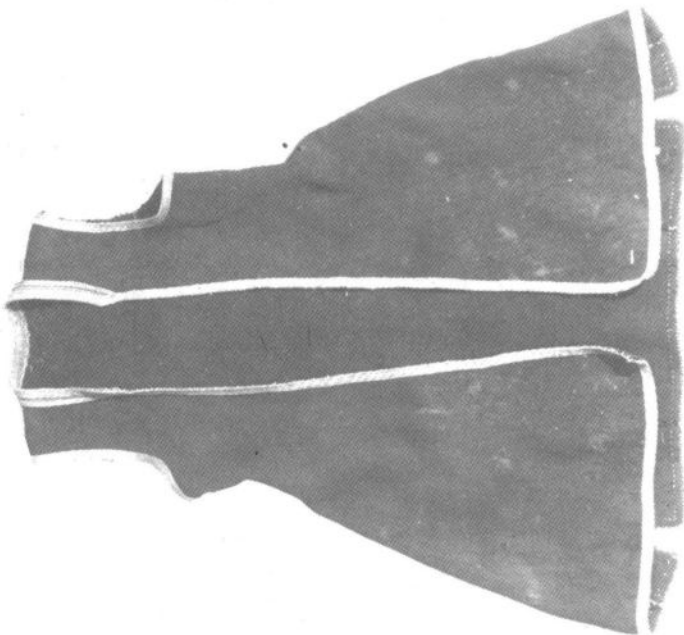

Женски зубун, кат: 5, инв. бр: Е 191/75.

Женски дечији зубун, кат: 6, инв. бр: Е 978/90.

Женска ђурдија, кат: 12, инв. бр: Е 24/74.